

EL LLENGUATGE

*Una reunió
tempestuosa*

Tots els tractats pràctics d'ortografia solen incloure unes llistes de mots que tenen una solució gràfica discrepant de la dels mots castellans corresponents, en aquells sons que es poden representar per dos signes gràfics diferents, com és el cas del so vocàlic *u* en síl·labes àtones del català oriental, que es pot representar gràficament alhora per *o* i per *u*. I en la llista dels mots que en català s'escriuen amb *u* i en castellà amb *o* trobem sempre el substantiu *turment* —que correspon al castellà «tormento»—, al qual cal afegir els derivats *turmentar*, *turmentador* i *turmentós*. És cert, doncs, que en català disposem de l'adjectiu *turmentós*, el qual, malgrat la coneguda discrepància ortogràfica, podem dir que correspon a l'adjectiu del castellà «tormentoso». Però que hi correspongui —com a forma de llenguatge, amb un origen comú i un procés de formació idèntic— no vol pas dir, tal com hem fet observar més d'un cop, que hi equivalgui.

Efectivament, el castellà, al costat del masculí «tormento» posseeix la forma actualment femenina (procedent d'un plural neutre) «tormenta», que va adquirir el significat «tempesta» o «temporal», del qual prové l'adjectiu «tormentoso», que significa, per tant, «relatiu al mal temps», i que és molt usat, en sentit figurat, aplicat a reunions, debats, sessions de juntes i consells, etc., per a indicar que les discussions hi arriben a un grau molt alt de violència.

a. Però en català hom no ha atribuït mai als mots d'aquesta família cap significat relacionat amb el mal temps, i el mot «tormenta», usat algun cop com a castellanisme, hi és, de fet, inexistent. Si bé posseïm, doncs, l'adjectiu «turmentós», no significa sinó «turmentador, inclinat a turmentar», tal com indica el Diccionari Fabra, i no ha d'ésser mai usat, com fa algú, en les expressions «una reunió turmentosa», «una sessió turmentosa», etc. És molt natural, quan s'exalten les passions i es desferma la violència, que hom recorri, per a descriure-ho, al símil del mal temps: però a partir de formes bones. Així, d'un dels equivalents catalans de «tormenta», *tempesta*, hem tret el derivat *tempestuós*, que és el més adequat per al cas que ens ocupa. el Fabra indica el seu sentit figurat amb l'exemple *un debat tempestuós*, ús que hom pot estendre a *reunió*, *sessió*, etc., sense oblidar *borrascós*, com a resultat d'una metàfora idèntica.

Albert Jané